

TIINA RAEVAARA

**UINUVA
SOLU**

LIKE

Tiina Raevaaralta on aikaisemmin ilmestynyt seuraavat romaanit
Like Kustannuksen julkaisemina:

Sielujen syöveri (2022, *Eerika Hämeranta* -jännitysromaanisarjan 3. kirja)
Polaaripyörre (2021, jännitysromaanisarjan 2. kirja)
Kaksoiskierre (2020, jännitysromaanisarjan 1. kirja)

Veri joka suonissasi virtaa (2017, *Pelko*-trilogian 3. kirja)
Korppinaiset (2016, *Pelko*-trilogian 2. kirja)
Yö ei saa tulla (*Pelko*-trilogian 1. kirja, uudelleenjulkaisu
sähkö- ja äänikirjana 2021)

Taiteen edistämiskeskus ja Otavan Kirjasäätiö ovat tukeneet
tämän kirjan kirjoitustyötä.

William Blaken sitaattit ovat teoksesta America a Prophecy/Profetia Amerikasta,
suom. Marko Hautala, julkaistu Tuli&Savu-lehden numerossa 1/2007.

© Tiina Raevaara & Like Kustannus
/ Kustannusosakeyhtiö Otava 2023

LIKE

Like Kustannus
Helsinki
www.like.fi

ISBN 978-951-1-46967-4

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2023

”Tässä me olemme, älykkäin koskaan elänyt laji.”

– JANE GOODALL

Ensimmäinen päivä, kello 16.00

Sade piiskaa raitiovaunun ikkunaan. Valuva vesi muuttaa maiseman tunnistamattomaksi. Mitään nähtävää ulkona ei olisikaan: Kaikki on harmaata, niin kaupunki kuin taivas. Yksinäinen oranssi puu erotuu näkymästä hohtavana läikkänä, kuin jokin olisi tulella. Muista kadunvarren puista syystuuli on riipinyt lehdet irti jo ajat sitten.

Käy niin kuin pelkäsinkin. Tulemme rautatieasemalle pahimpaan ruuhka-aikaan. Kello on kymmentä yli neljä, ja asemarakennus on täynnä juniin kiirehtiviä ihmisiä. Askelten kumu kaikuu kiviseinistä. Sisätiloissakin ilma on kosteaa, ja lattia on litimärkä kenkien ja vaatteiden mukana tulleesta vedestä.

Joudutan askeleitani, jotten jäisi jälkeen tyttärestäni. Tuulikki pujottelee määrätietoisesti ihmisten välistä ja pysähtyy katsomaan infotaulua. ”Kolmen minuutin päästä lähtee R-juna”, hän sanoo. ”Mennään sillä.”

”Jos mentäisiin taas hitaammalla”, ehdotan.

”Se on ihan yhtä täynnä”, Tuulikki sanoo, katsoo minua tutkivasti, mutta lähtee sitten kohti laitureita. Minua hieman hirvittää, kuinka tarkkanäköinen 11-vuotias tyttärenti väkällä on. On turha kuvitella, ettei hän olisi huomannut, kuinka paljon ihmisjoukot epäilyttävät minua nykyään. Lähden seuraamaan häntä ja palautan samalla mieleeni hetkiä, jolloin olen kadehtinut tyttärenti pelottomuutta. Niitä on paljon.

Olen kuitenkin myös huolissani Tuulikista. Hän on ikäisekseen viisas ja kokenut enemmän kuin keskiverto aikuinen. Silti minua ahdistaa se maailmantilanne, jossa tyttäreni joutuu viettämään lapsuutensa viimeiset hetket. Hän ei ansaitse tällaista. Kukaan ei ansaitse.

Kahdeksan kuukautta sitten todellisuus muuttui kertaheitolla aiempaa synkemmäksi, kun Venäjä käynnisti suurhyökkäyksen Ukrainaan. Vaikka varsinainen alkujärkytys on ollut jo pitkään tiessään, tilalle on astunut uudenlaisia pelkoja. Tai ehkä pelko on väärä sana; pikemminkin tunnen jatkuvasti alistuvani johonkin. Kun huomaamatta olen alkanut pitää täysin todennäköisenä esimerkiksi ydinaseiden käyttöä. Jodi löysi tiensä lääkekaappiimme jo kesällä. Sähkökatkoihin varautumista en enää edes tietoisesti ajattele. Koen välähdyksiä, joiden aikana ikään kuin havahdun hereille hetkeksi ja tajuan, kuinka absurdia on, että Tuulikin vaatekaapissa on kaksi vesikanisteria ja että keittiössä on avaamaton rulla ilmastointiteippiä, joka on tarkoitettu ikkunoiden tiivistämiseen. Että olen ryhtynyt avaamaan kirjeet kumihanskat kädessä parvekkeella. Siihen kaikkeen minä alistun, ja kurkussani on jatkuvasti kuristava tunne.

En halua elää tällaisessa todellisuudessa, ja silti me joudumme elämään siinä kuukausi toisensa jälkeen. Käännettä parempaa ei ole näköpiirissä. Painajainen jatkuu ja saa entistä tummempia sävyjä. Syksyn eteneminenkin tuntuu nyt lopulliselta. Maailman valot sammuvat ympäriltämme yksi kerrallaan. Uutiset – samat, joita Tuulikki nyt selaa puhelimellaan – ovat täynnä tuhoa ja huolta.

Arjesta ei löydy turvaa, sillä sekään ei ole samanlaista kuin ennen. Hinnat ovat nousseet ja kaikesta on pulaa: joudumme pelkäämään sähkökatkoja, lääkkeiden loppumista, ruoan jatkuvaa kallistumista. Kaupoissa osa hyllyistä tyhjenee yllättäen; saattaa kulua viikkoja ennen kuin tuotteita on jälleen saatavissa. Bensiinistä on tullut

luksustuote. Turvattomuus lisääntyy, otsikot pelottelevat väkivaltaisilla nuorisojengeillä ja henkirikosten lisääntymisellä. Kaikkialla tuntuu äkkiä olevan vartijoita, niin kouluissa kuin terveyskeskuksissa. Ruokavaliomme on kaventunut hintojen nousun myötä, ja suhtaudun siihen välinpitämättömän lamaantuneesti. Olisin seuraavan viikon alusta kaksi viikkoa lomautettuna. Firma yrittää säästää kaikesta mahdollisesta sähkön hinnan takia, ja myynti laskee, kun ihmiset joutuvat pihistelemään ruokalaskuistaan. Olut ja virvoitusjuomat ovat ensimmäisiä, jotka jätetään ostamatta.

Elämä on muutenkin täynnä uudenlaisia uhkia ja pahaenteisiä sattumuksia. Ministeriöihin alkusyksystä tehty pernaruttokirjekampanja on nyt unohtunut otsikoista, mutta yksikin epäilyttävä paketti nostaa aiheen takaisin uutisiin ja pelon ihmisten mieleen. Viikko sitten sastamalalaisessa vanhainkodissa kuoli kymmenen ihmistä ruokamyrkytykseen. Tuntuu kuin olisimme palanneet jonnekin vuosisatojen taakse: kaikki vitsaukset ovat liikkeellä yhtäaikaan. On kuin ihmiskunta olisi ruumis, jonka suonissa myrkkö leviäisi hitaasti mutta varmasti.

Kuulutukset ovat jo käynnissä, kun kipuamme sisään junaan. On juuri niin täyttä kuin pelkäsinkin. Penkeille ei mahdu, ja niiden välissä seisoo ihmisiä selkänojista kiinni pitäen. Eteenkin on täynnä, turha yrittää pidemmälle. Otan kiinni ovenvierustan kahvasta, ja pian juna lähtee liikkeelle. Harmaa kaupunkinäkömää vilkkuu kapean ikkunan läpi, Töölönlahden talot ovat kuin kangastus lasia pitkin valuvan veden takana.

Vilkuilen ympärilleni. Ihmiset tuijottavat puhelimiaan. Kaikilla on kasvoillaan se sama vaisun lamaantunut ilme, johon olen nykyään jo niin tottunut. Ihmispaljouden seassa tuntuu nykyään kuin joukkohysteria vaanis vain pienen hetken päässä. Sellaisesta on ollut paljon merkkejä keväästä saakka. Aina kun uutisissa vihjataan, että jostain tuotteesta saattaa tulla puutetta talvella, se

ostetaan saman tien loppuun kaupoista. Joditabletit ovat olleet apteekkeista loppu jo pari kuukautta. Ihmiset varastelevat polttopuita toistensa pihoilta ja bensaa tankeista.

Huhut lähtevät liikkeelle nopeammin kuin koskaan. Joka ikinen selittämätön valoilmiö taivaalla tulkitaan ensin Venäjän tekosiksi, pahimmillaan ohjuksiksi tai ydinaseeksi. Some ja lehtien keskustelupalstat täyttyvät paniikintäyteisistä viesteistä. Kaikki itärajan läheisyydessä tapahtuvat tulipalot, asuntomurrot tai autovarkaudet saavat kohtuuttomasti mediatilaa. Toimittajtkaan eivät vaivaudu kaivamaan selityksiä asioille ennen kuin tekevät niistä otsikoita.

Mieluiten välttelisin ihmismassoja, mutta tänään minun piti viedä Tuulikki käymään iho- ja allergiasairaalassa. Tuulikin iho alkoi oireilla keväällä, eikä mikään ole auttanut. Ensin ajattelin ihottuman johtuvan kloorista, mutta kuukauden tauko uimatreenleistä ei vähentänyt oirehtimista. Minua hermostuttaa ennen kaikkea se, miten epätasaisesti ihottuma on levinnyt. Sentin levyisten ihottumajuovien välillä on täysin tervettä ihoa.

Minun suurin salaisuuteni on se, kuinka Tuulikki sai alkunsa noin kaksitoista vuotta sitten. Hän on luvattoman laboratorio-kokeilun tulosta, minun jääräpäisyydestäni ja kokeilunhalustani syntynyt. Hänen kehossaan minun soluni lomittuvat Kristiinan soluihin, ja kaikki nämä vuodet olen takaraivossani pelännyt sitä päivää, kun meidän solumme eivät enää tulekaan toimeen. Ne ovat nukkuneet levollista unta kylki kyljessä, mutta jokin saattaa häiritä niiden rauhaa ja saada ne hyökkäämään toisiaan vastaan. Kumpi silloin olisi voitolla, minä vai Kristiina? Onko ihottuma oire tästä taistelusta? Minun lisäksi ei ole enää ketään, joka tietäisi Tuulikin taustan, eivätkä lääkäritkään tietenkään saa koskaan tietää. Ihottumaan on kuitenkin ollut pakko yrittää etsiä hoitoa. Tämänpäiväinenkään lääkäri ei keksinyt mitään uutta ratkaisuehdotusta vaan ohjasi eteenpäin lastenreumatologille.

Toisaalta salaisuuteni tuntuu nykyään kuin unelta. Olen miettinyt asiaa vuoden aikana todella vähän. Se on muuttunut kaukaiseksi, ja haluaisin unohtaa koko asian.

Juna pysähtyy nytkähtäen. Saavumme Pasilaan, ja eteiseen ahtautuu lisää ihmisiä. Kylmä kosteus tulvahtaa taas ovesta sisään. Rakennustyömaan meteli peittää aseman äänet. Onneksi matka ei kestäisi enää kuin viitisentoista minuuttia, eikä välissä olisi kuin yksi pysähdys. Tuntemattomien ihmisten läheisyys tuntuu nykyään kestävämmältä. Tuulikkia tungos ei tunnu vaivaavan, hän seisoo ovisyvennyksen toisella puolen ja katselee ulos hajamielisenä. Vedän syvään henkeä ja yritän rentoutua. Vilkaisen sivulleni, nuori nainen pitelee taaperoikäistä poikaa kädestä ja yrittää samalla pitää seinustalle kokoon taitetut rattaat pois kulkutieltä. Pieni poika tuijottaa vieraita ihmisiä silmät suurina. Onneksi Tuulikki on jo niin vanha. Nämä ajat olisivat hankalia kestää pienen lapsen kanssa.

Vierestäni pujottautuu siniseen takkiin verhoutunut nainen, ja tuttuuden tunne läikähtää sisälläni. Pitkät ruskeat hiukset heilahtavat naisen ohittaessa minut. Hän ei ole Kristiina, ei tietenkään, vaikka hiukset muistuttavat ystävästäni. Kristiina on ollut kateissa jo yli vuoden. Hän onnistui pakenemaan vankilasta, ja näin hänet viimeksi vanhan kartanon parvella, josta katselimme lapsuutemme tuhonneen naisen kuolemaa. Sen hetken jälkeen tiemme erosivat, eivätkä viranomaiset ole kyenneet saamaan Kristiinaa enää kiinni. En tiedä, miten Kristiina on selvinnyt pakomatallaan – onko edes. Voihan hän olla kuollut. Mutta kaiken tämän epävarmuuden keskellä minua lohduttaa aavistuksen ajatus siitä, että yhtä hyvin Kristiina voi olla jossain lähistöllä ja tarkkailla meidän elämäämme. Hän ei antaisi yleisen maailmantilanteen päästä oman nahkansa alle. Kristiina olisi yhtä itsevarma ja pystyvä kuin aina ennenkin.

Olen sitä paitsi utelias tietämään, mitä hän ajattelisi tästä kaikesta. Kaipaen sitä, että saisin jakaa ajatuksiani jollekin. Panu on

paljon työmatkoilla – en koskaan tarkkaan tiedä, missä. Nyt hän on ollut komennuksella kaksi kuukautta, ja ne harvat hetket, kun puhumme puhelimesta, hän vetoaa vaitiolovelvollisuuteensa ja suostuu puhumaan maailmantilanteesta kanssani entistä vähemmän, mutta minusta tuntuu, että oikeasti hän ei halua huolestuttaa minua. Hän ei halua myöntää, että asiat ovat vielä huonommin kuin luulen.

Juna on edennyt ehkä minuutin tai pari, kun viereisestä vauvuosastosta, menosuuntaan nähden junan viimeisestä, kuuluu huudahdus. ”Lopeta!” naisen kirkas ääni kantautuu hätäisenä lasioven läpi. Kurkistan ovisyvennyksen kulman takaa, mutten näe muuta kuin edessäni seisovan miehen selän.

”Hei apua!” kuuluu toinen huuto lähempää ovea. Naisen ääni sekin, mutten tiedä, onko huutaja sama.

”Mitä siellä tapahtuu?” kysyn edessäni seisovalta siniseen sadetakkiin pukeutuneelta mieheltä. Hän kääntyy minuun päin – keski-ikäinen, hyvin tavallisen näköinen, leuassa parransänki ja silmälasit aavistuksen huurteessa.

Mies kohauttaa harteitaan. ”Mitä lie narkkareiden välienselvittelyä”, hän tuhahtaa ja kääntää minulle selkensä. Ehdin kuitenkin nähdä, että valtaosa vaunussa olijoista on noussut seisomaan. Ehkä joku on menettänyt tasapainonsa ja kaatunut. Vilkaisen ulos. Sade hakee ikkunoita. Lasien on pakko olla tummennettuja – ulkona ei voi olla vielä noin hämärää. Haluaisin olla missä tahansa muualla kuin tässä täpötäydessä junassa.

Äkkiä sinitakkinen mies perääntyy minua kohti niin vauhdilla, että horjahdan taaksepäin. ”Mitä helvettiä?” hän äyskäisee jollekin. Saan tasapainoni takaisin, tartun jälleen ovenvierustan kahvaan ja vilkaisen takanani seisovaa Tuulikkia. Hän näyttää pelästyneeltä ja tuijottaa ohitseni vauvuosastoon.

Samalla hetkellä, kun käännyn itse katsomaan, osaston ovi heilahtaa auki. Nuori nainen ryntää portaat alas eteiseen. Hänen

vanavedessään seuraa kaksi miestä. Kaikki näyttävät olevan pakokauhun vallassa. Muutkin junaosaston matkustajat tungeksivat oven suuntaan.

Näen häivähdykseltä jotain hyvin omituista. Näin varmaan väärin. Yritän nähdä tarkemmin, mutta oviaukon on juuri vallannut isokokoinen, vanha nainen, ja näkymä kauemmas vaunuun peittyi. Hitaasti ja hankalasti nainen astuu portaille ja alkaa laskeutua eteiseen. Kukaan ei tee eleitäkään auttaakseen häntä. Ne, jotka poistuivat vaunusta, yrittävät nyt päästä eteisestä edelleen seuraavaan vaunuun. Joku vieressäni oleva päästää vaimean huudahduksen.

Sitten näen taas viimeiseen osastoon. Penkkien välissä, lähellä oviaukkoa, seisoo ihminen, jonka kasvot ovat täynnä valtavia tulipunaisia rakkuloita. Näky on todella outo. Rakkulat ovat peukalonpäänkokoisia ja koholla aivan kuin joku olisi liimannut ne hänen kasvoihinsa.

Tämän täytyy olla pilaa, jokin halloween-jekku. Naamiaiasasu. Nainen pitää kiinni penkin selkänojasta ja yrittää pysyä pystyssä. Hän on lyhyt ja hieman tukeva, yllään hänellä on musta kevytoppatakki, harmaat housut, takin alta pilkottaa neulepaita. Niin tavallinen keski-ikäinen nainen, juna on täynnä hänen kaltaisiaan.

Naisen kasvot ovat kuitenkin muuttuneet lähes epäinhimilliksi. Paukamat ovat turvottaneet piirteet. Huomioni kiinnittyy siihen, että naisen maantienväriset hiukset roikkuvat päätä vasten likaisina ja laittamattomina. Ehkä hän on ollut kauan sairaana, ollut liian väsynyt tekemään muuta kuin vetämään vaatteet ylleen. Ehkä hän on nyt matkalla terveyskeskukseen. Nainen on kääntynyt junan eteiseen päin. En näe tarkkaan hänen silmiään, mutta tuntuu kuin hän katsoisi suoraan minuun ja Tuulikkiin. Luultavasti kaikki eteisessä olijat tuntevat naisen katsovan juuri itseään. Vieressäni seisova nuori nainen älähtää pelästyneenä ja nostaa lapsen syliinsä. Vaunut irtoavat hänen otteestaan ja kaatuvat kolisten lattialle.

”Mikä sillä on?” Tuulikki kysyy hiljaa. Hän on ottanut kiinni hihansuustani.

”En tiedä”, vastaan. ”Voisiko se olla vain maskeerattu tuollaiseksi?”

”Ei se ole mikään naamari”, portaat äsken laskeutunut vanha nainen sanoo hengästyneesti. Hätäännys paistaa hänen uurteisilta kasvoiltaan, ääni on pelkkää pihinää. Kasvot ovat rasituksen punehduttamat. ”Se on sairas. Sillä on jokin kamala tarttuva tauti. Jonkun pitää soittaa poliisille. Se täytyy saada pois junasta.” Nainen yrittää taas liikkeelle kohti seuraavaa vaunuosastoa.

Eteinen on nyt todella täynnä, mutta onneksi sinne ei yritä enää muita. Ymmärrän, mistä se johtuu: sairas nainen on junaosaston oven edessä eikä kukaan uskalla ohittaa häntä lähietäisyydeltä. Hänen taakseen loukkuun jääneet matkustajat tungeksivat hattuhyllyjen alla ikkunanvierustoilla ja yrittävät pysyä mahdollisimman kaukana.

Katselen ympärilleni. Kukaan ei tunnu tietävän, mitä tehdä. Pitäisikö minun soittaa jonnekin? Eikö se ole liioittelua? Nainen näyttää kauhealta, mutta ei kai se ole mikään syy hälyttää poliisia tai ensihoitajia. Ehkä hän sairastaa pahaksi päässyttä psoriasista tai jotain muuta ikävän näköistä mutta muille vaaratonta sairautta. Katselen naista yrittäen ymmärtää, mistä on kyse, ja olen kiitollinen, että välissämme on lasi.

Alan hitaasti huomata, että naisella on muitakin ongelmia kuin kirkkaanpunaiset paukammat iholla. Hänellä on myös suuria vaikeuksia pysyä pystyssä, ja sen sijaan, että hän ottaisi kiinni vieressään olevista penkeistä, hän haroo epävarmasti käsillään ilmaa kuin tunnustellen, mitä ympärillä on.

Kasvojen ilme – sikäli kuin sitä on mahdollista erottaa – on lähinnä hämmentynyt. Silmissä on lasittunut katse, mutta toisaalta silmäluometkin ovat osittain paukamien turvottamat, vasen silmä

on melkein näkymättömissä. Suu on hieman auki aivan kuin hänellä olisi hengitysvaikeuksia. Tai ehkä hän yrittää sanoa jotakin. En voi kuulla muuta kuin junan ääniä ja ihmisten hermostunutta kahinaa ympärilläni.

Pakkohan jonkun on tehdä jotain. Kukaan ei kuitenkaan uskalla lähestyä naista, vaan kaikki yrittävät kauas hänen luotaan. Ei hänen paikkansa ole tietenkään junassa. Ymmärtääköhän hän edes olevansa täällä? Olisimme Tikkurilassa ehkä viiden minuutin kuluttua. Nainen pitää saada siellä ulos junasta. Kaivan puhelimen taskusta ja valitsen hätänumeron.

”Oletko kysynyt mikä hänellä on?” päivystäjä kysyy, kun olen selittänyt asiani takellemen.

Myönnän, etten ole. ”Se näyttää niin pahalta, ettei kukaan uskalla mennä lähelle”, sanon. ”En mäkään uskalla. Kun nyt on ollut kaikkea... niitä pernaruttokirjeitäkin. Tai voiko tää olla apinaruttoa?”

Päivystäjä naurahtaa linjan toisessa päässä. ”Tokkopa tässä on mistään sen suuremmasta kysymys. Mutta minä lähetän ensihoitoyksikön Tikkurilan asemalle. Todennäköisesti siellä tulee ekana aseman vartijat vastaan. Katsokaa, että tämä sairas henkilö pääsee ulos junasta.”

Lopetan puhelun ja jään tuijottamaan puhelimen näyttöä. Muutama minuutti, sitten tilanne olisi ohi. Vartijat olisivat vastassa laiturilla ja ottaisivat naisen huomaansa. Me muut jatkaisimme matkaa.

”Mitä ne sanoi?” tuntematon miesääni kysyy vieressäni. Nostan katseeni. Nuori, siististi pukeutunut romanimies katsoo minua tarkasti. ”Hakeeko ambulanssi sen?”

”Joo. Heti Tikkurilassa. Luultavasti siellä on vartijat vastassa ja ne saattavat naisen ambulanssiin”, vastaan ja käännän katseeni matkustusosastoon. Nainen on nyt kääntynyt sivuttain meihin

nähdessä. Hän horjuu kuin olisi kaatumassa minä hetkenä hyvänsä. ”Pitäisi varmaan kertoa hänelle tästä”, sanon epävarmasti. ”Eihän sitä noin vain voi työntää ulos junasta.”

”Minä hoidan tämän”, nuori mies sanoo itsevarmasti. ”Jonkun täytyy.”

Nyökkään hänelle rohkaisevasti. Käännyin ja yritän tavoittaa katseellani Tuulikin, mutta hän ei ole enää siinä missä hetkeä aiemmin. Sydämeni jättää lyönnin väliin. Sitten huomaan tutun violetin takin ihmisten lomassa hieman kauempana. Tuulikki on yrittänyt vetäytyä seuraavaan vaunuosastoon, muttei ole päässyt portaita pidemmälle. Ihmiset tukkivat kulkuväylän.

”Vain pari minuuttia, niin me ollaan asemalla”, mies sanoo minulle kuin rohkaistakseen itseään.

”Pari minuuttia, sitten tämä on tehty”, vakuutan hänelle.

Hän lähtee liikkeelle, ottaa tukea kaiteesta, alkaa nousta portaita ja avaa vaunuosaston lasioven. Hänen niskansa on hiestä märkä. Siirryn velvollisuudentunnosta hieman lähemmäs portaita, aivan kuin olisin siten enemmän avuksi. En halua oikeasti sekaantua tähän. Vilkaisen sinne, missä Tuulikki oli äsken. En enää erota häntä. On varmaan parempi, mitä kauemmaksi hän ehtii.

Sairas nainen huomaa, että joku on ilmestynyt hänen vierelleen. Hän yrittää ilmeisesti ottaa askelen lähemmäs ovensuuhun pysähtyneeltä miestä, mutta liikkuminen on nykivää. Nuori mies seisoo paikallaan ja pitää kiinni ovenpielestä. ”Päivää, rouva”, hän sanoo. Junan kohina lähes peittää sanat. ”Minä auttaisin teidät nyt tuohon eteiseen, kun teitä tullaan kohta hakemaan.”

En tiedä, ymmärtääkö nainen mitään, vaikka hän tuijottaa miestä tiivistä. Näen hänen kasvonsa nyt lähempää. Rakkulat ovat turvonneita ja pinkeitä, kuin nestettä täynnä. Silmänvalkuaiset ovat vaaleanpunaiset.

Näky nostaa mieleeni kivuliaan muiston, kahden vuoden takaiset kauhunhetket Huippuvuorilla. Tuntematon loiselio tappoi kaksi ystäväämme. Heidänkin silmänsä punersivat, liikkuminen oli kulmikasta ja jäykkää. Katse oli eläimellinen ja ymmärtämätön. Muistikuva salpaa hetkeksi hengitykseni. Yritän saada pelon väistymään. Tässä ei ole kyse samasta. Nainen sairastaa jotain muuta, jotain paljon vaarattomampaa.

Vaunussa naisen takana on vielä seitsemän matkustajaa. He eivät ole uskaltaneet ovelle. Vanha pariskunta seisoo kauhuissaan kiinni vaunun takaseinässä. Hermostuneen oloinen teinipoika istuu paikallaan ikkunan vieressä ja näyttää yrittävän sulautua lasiin. Hän pitää puhelinta kasvojensa edessä ja keskustelee ehkä jonkun kanssa. Katse seuraa tiukasti ovelta seisovaa naista.

Vaunun ilmastointi naksahuttaa ja alkaa kohista entistä kuuluvammin. Nuori mies puhuu taas naiselle ja viittaa eteiseen. Naisen katse seilaa siellä täällä, käy minussakin mitään oikeasti näkemättä. Suu avautuu ja sulkeutuu taas. Hän ei tunnu ymmärtävän, mitä hänelle sanotaan. Mies kääntyy sivuttain, ottaa kiinni kaiteesta ja astuu yhden portaan alaspäin. Sitten hän ottaa kiinni naisen käsivarresta ja yrittää saada tämän liikkeelle.

Nainen näyttää pelästävän kosketusta. Hän horjahtaa voimakkaasti taaksepäin, sitten eteenpäin, ja alkaa kaatua kohti portaita ja niillä odottavaa saattajaa.

Mies nojautuu säikähdyksestä seinää vasten, ja nainen rojahtaa häntä vasten kädet ilmaa haroen. Loisteputken kirkas valo osuu naisen kasvoihin. Hänen suunsa sisäpinta on kirkkaanpunainen, kieli turvonnut ja pahkurainen. Joku huudahtaa, mutten näe, kuka huutaja on.

Kuluu muutama hidas sekunti, kun mies yrittää säilyttää tasapainonsa. Sitten parivaljakko retkahtaa alas portaita. Yritän vetäytyä vauhdilla kauemmaksi, mutta tie on tukossa. Ihmiset

huutavat ja kirkuvat. Jonkun kyynärpää osuu poskeeni. Eteiseen syntyy tilaa yllättävän tehokkaasti, kun kaksikko mätkähtää lattialle. Nainen makaa miehen päällä niin, että tämän kasvot jäävät näkymättömiin hänen yläruumiinsa alle. Mies yrittää työntää naista pois.

Ihmiset ovat pakkautuneet tulpaksi seuraavan vaunuosaston ovelle. He kiroilevat ja tönivät toisiaan eteenpäin. En näe Tuulikia. Ehkä hän on päässyt pujahtamaan eteenpäin muiden välistä. Eteisen nurkassa nuori äiti yrittää edelleen pitää pientä poikaansa sylissään ja pysyä pystyssä muiden tönienä.

Tämä on älytöntä. Pakokauhu on vallannut kaikki, vaikka luultavasti mitään syytä sille ei ole.

”Auttakaa nyt!” huudan pakoon pyrkiville ihmisille. ”Autetaan heidät ylös.”

Tartun naisen takin selkämykseen ja yritän kiskoa häntä miehen päältä. Nainen on merkillisen voimaton, kuin kokonaan vailla lihasjännitystä. Kyykistyn alemmas. ”Sun pitää nousta”, sanon naiselle. Hänen poskensa on vasten lattiaa, pöhöttyneet silmäluomet puristettu kiinni. Huulet liikkuvat. Hän tuntuu sanovan jotakin. Yrittävän ainakin.

”Mitä?” kysyn.

”Mä emm –”, ääni on paksu, ” – mä emm ymmärrä”, hän mumisee.

”Sua tullaan just auttamaan”, sanon, koska en osaa muutakaan. ”Sun täytyy nyt nousta siitä, niin kohta saat apua.”

Hänen silmänsä hädin tuskin erottuvat tulehtuneiden silmäluomien alta. Silti näyttää kuin hänen silmänsä olisivat täynnä vettä.

Äkkiä juna tärähtää. Kuuluu metallinen ujellus. Tunnen, että vauhtimme alkaa hidastua. Yritän nähdä ikkunasta, mutta on vaikea pysyä pystyssä. Osastoon sulloutuneet ihmiset huutavat.

Tajuan, että joku on vetänyt hätäjarrusta. Kiroan itsekseni. Ollimme olleet asemalla hetkenä minä hyvänsä ja saaneet sieltä apua. Nyt ikkunoista näkyy puita ja pientalovaltaista lähiötä. Olemme ehkä jossain Malmin ja Puistolan välillä.

On pakko keskittyä taas naiseen. Hän on kömpinyt polvilleen. Mies kampeaa itseään pystyyn raskaasti hidastavassa junassa. Hänen kasvonsa ovat märät, ehkä hiestä. Hänen ilmettään on vaikea tulkita, katse on levoton ja pakokauhuinen.

”Mitä tapahtuu?” hän kysyy ja ottaa kiinni lipunlukijasta. Ihmiset ovat päässeet sulloutumaan seuraavaan osastoon, pois eteisestä ja portailta, ja muutama utelias silmäilee meitä lasin läpi. Tajuan, että aiemmin eteisessä seissyt sadetakkimies pitää ovenkahvasta varmuuden vuoksi kiinni. Hän ei aio päästää meitä samaan tilaan kanssaan.

”Joku veti hätäjarrusta. Me ei päästä asemalle asti”, sanon tukahtuneesti.

”Ainakin täältä junasta pääsee pois”, mies sanoo. Hän nostaa vapaan kätensä kasvoilleen ja kokeilee niitä varovasti. Irvistää kivusta. Jostain valuu ohut verinoro poskea pitkin kaulalle. Ehkä hän löi päänsä kaatuessaan.

”Sä olet loukannut itsesi, sunkin pitäisi päästä lääkäriin”, sanon huolestuneena.

Juna pysähtyy viimein voimakkaasti nytkähtäen. Onnistun pysymään pystyssä, mutta mies horjahtaa polvilleen. Episodi tuntuu vieneen hänen voimansa.

Maassa nelinkontin lojuva nainen ei sen sijaan hievahtakaan. Pää roikkuu käsivarsien välissä. Paukamat ohimoilla ja poskilla näyttävät siltä kuin jokin yrittäisi tunkeutua hänen ihonsa läpi. Kämmenselkien iho on samanlaista, mutta rakkulat pienempiä. Kuulen naisen hengityksen rahisevan äänen. Hän kääntää kasvojaan aavistuksen minua kohti. Huulilta purkautuu äännähdyks. ”Autä”, nainen kuiskaa. Tai sitten vain kuvittelen.

”Mä soitan uudelleen hätäkeskukseen”, sanon ja kaivan puhelimen taas esiin. Nuori mies on siirtynyt ovelle ja painaa avauspainiketta. Se ei toimi.

”Mä soitin äsken sinne teille”, sanon puhelimeen. ”Oon R-junassa jossain Helsingin ja Vantaan välillä ja meillä on täällä tosi sairas nainen. Meille luvattiin että ambulanssi tulee Tikkurilaan vastaan, mutta nyt tää juna on pysähtynyt jonnekin asemien välille.”

”Odota”, matala miesääni linjan toisessa päässä sanoo. Päivystäjä ei ole sama, jonka kanssa aiemmin puhuin. ”No niin”, hän jatkaa. Kuulen epäselvää puhetta taustalta. ”Meillä on yhteys junaan ja me tiedetään, missä kohtaa olette. Ensivaste on siellä kolmen minuutin päästä. Oletteko vielä sisällä junassa?”

”Ollaan”, sanon tukahtuneesti. Koko sen ajan, jonka olen puhunut puhelimeen, mies on yrittänyt tempoa ovea auki siinä onnistumatta. Hän alkaa olla paniikissa. Tuntuu, että miehen pakokauhu alkaa tarttua itseeni. Sairas nainen on kontannut lähemmäs minua. Siirryn vaistomaisesti kauemmas. ”Me ollaan siis viimeisessä vaunussa menosuuntaan päin. Ei saada ulko-ovea auki”, sanon puhelimeen.

Vielä puhuessani katseeni osuu johonkin punaiseen oven yläpuolella. *Oven hätäavaus*, pienessä kyltissä lukee. Punainen kahva on puoliksi seinän sisällä. Mies on kai liian hätäntynyt huomatakseni sitä. Väistän taas naista, joka on jälleen konttaamassa minua kohti, puoliksi hyppään hänen ylitseen. Työnnän sormeni syvennykseen kahvan yläpuolelle, otan hyvän otteen kahvasta ja vedän. Kuuluu naksahdus. Odotin, että ovet lennähtäisivät auki, mutta pikemminkin ne vain tärähtävät hieman, kun lukitus vapautuu. Muutaman sentin rako ilmestyy ovenpuoliskojen väliin. Kylmä ilmavirta tuntuu ihanammalta kuin koskaan.

Ulkoilma saa miehen tokenemaan. Hän työntää kätensä ovien väliin ja kampeaa sitten toisen ovenpuoliskon kunnolla

auki. Ulkoilman kirkkaus hätkähdyttää. Taivas on pilvien peitossa, mutta luonnonvalo tuntuu silti jumalattoman hyvältä. Edessämme on metalliverkkoinen aita, sen jälkeen vielä kaksi raidetta lisää sekä korkea, läpinäkymätön meluaita. Astun nopeasti ulos. Sade piiskaa kasvojani ja suljen silmäni muutamaksi sekunniksi.

”Hei!” joku huutaa. Käännyin katsomaan. Junan vierustaa kulkee kaksi hahmoa kirkkaissa vaatteissa. Toisella on iso laukku käsissään. Ensihoitajat.

”Täällä”, huudan heille ja heilutan kättäni. ”Tulkaa tänne!”

Junan muitakin ovia on avattu, mutta ihmiset eivät uskaltaudu ulos asti. Joku kurkkii oviaukosta ensihoitajien takana. Pelkäävätkö he sairasta naista niin paljon? Onneksi he kuitenkin pysyvät pois pelastushenkilökunnan edestä. Junan edessä raiteet kaartuvat hieman, ja meluaitojen välisestä aukosta näen paloauton. Pyyhin vettä kasvoiltani ja odotan, että ensihoitajat ehtivät luoksemme. Romanimies on myös poistunut vaunusta ja seisoskelee nyt viiden metrin päässä ovesta. Hän on kietonut käsivartensa ympärilleen ja näyttää edelleen säikähtäneeltä.

”Potilas on tuolla”, sanon eteeni pysähtyvälle ensihoitajalle, naiselle, jonka pitkät vaaleat hiukset ovat ranskanletillä. Osoitan taakseni. Sairas nainen makaa nyt kyljellään keskellä junan eteistä. Kasvot ovat meistä pois päin. Hän ei liiku. Muutamalla askelella ensihoitajat ovat hänen luonaan. Lettipäinen nainen kumartuu pääpuoleen, nuori tummatukkainen mies laskee varustelaukun lattialle ovensuuhun.

”Hänkin tarvitsee apua”, sanon ensihoitajalle ja osoitan nuorta miestä. Kasvojen ruhje on alkanut tummentua. ”Hän löi päänsä johonkin.”

”Vai niin”, miespuolinen ensihoitaja sanoo. ”Me katsotaan ensin tämän toisen elintoiminnot ja – ”

”Mä jätän kaiken teidän huoleksenne”, sanon päättäväisesti.
”Nyt mun täytyy mennä etsimään tytärtäni.”

Lähden kulkemaan junan vierustaa. Sade valuu kylmänä kasvoilleni hupusta huolimatta. Sepelillä on vaikea kävellä, se pettää jalkojen alta ja hidastaa etenemistä. Ilmassa leijuu pistävä palaneen haju. Tihrustan vaunujen ikkunoihin ja yritän nähdä vilauksen Tuulikista. Ihmiset tuijottavat minua ilmeettöminä. Kaivan puhe-
limen taskusta ja yritän suojata sitä sateelta. Tuulikki ei vastaa.

Lähestyn junan etupäätä, kun eteeni ilmestyy neljä palomiestä.
”Takaicin junaan!”, ensimmäinen heistä melkein huutaa. ”Raiteilla ei saa oleskella.”

”Mä etsin mun tytärtä!” huudan hänelle takaisin. Sade valuu jääkylmänä niskaani pitkin selkään. Takki on läpimärkä ja kädet kylmästä kangistuneet.

”Onko se täällä ulkona?” palomies kysyy aavistuksen ystävällisemmin.

”Mä en tiedä. En usko. Luultavasti se on junassa”, sanon. ”Se – ”
Sanani keskeytyvät, kun joku hakkaa ikkunalasiasia vieressäni. Käännyn katsomaan. Tuulikki heiluttaa kättään lasin toisella puolen.